

Державні виконавці та їх правовий статус

Спеціальний статус характеризує представника тієї або іншої соціальної групи, який наділений згідно з нормативно-правовими актами спеціальними, додатковими правами, обов'язками, обмеженнями та відповідальністю. Спеціальні статуси конкретизують загальний правовий статус на рівні окремих соціальних груп. Спеціальні статуси можуть знаходитися як у межах однієї галузі права, наприклад, державно-правовий статус депутата, статус підприємця, так і мати комплексний характер (статус посадової особи, державного службовця). Спеціальний правовий статус мають також державні виконавці, які займають посади в органах Державної виконавчої служби і є державними службовцями.

Державний виконавець є представником влади, діє від імені держави і перебуває під її захистом та уповноважений державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, передбаченому законом. Умови і порядок виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), що відповідно до закону підлягають примусовому виконанню визначає Закон України «Про виконавче провадження».

Також статтею 8 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» зазначається, що державні виконавці, керівники та спеціалісти органів державної виконавчої служби є державними службовцями.

Державним виконавцем може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту не нижче другого рівня, володіє державною мовою і здатний за своїми особистими і діловими якостями здійснювати повноваження державного виконавця.

Виконавець зобов'язаний здійснювати заходи примусового виконання рішень у спосіб та в порядку, які встановлені виконавчим документом і Законом України «Про виконавче провадження», надавати сторонам виконавчого провадження, їхнім представникам та прокурору як учаснику виконавчого провадження можливість ознайомитися з матеріалами виконавчого провадження; розглядати в установлені законом строки заяви сторін, інших учасників виконавчого провадження та їхні клопотання; заявляти в установленому порядку про самовідвід за наявності обставин, передбачених законом; роз'яснювати сторонам та іншим учасникам виконавчого провадження їхні права та обов'язки.

Державні виконавці також несуть дисциплінарну, матеріальну відповідальність а у разі вчинення під час виконання службових обов'язків діяння, що має ознаки злочину чи адміністративного правопорушення, - кримінальну чи адміністративну відповідальність в порядку, встановленому законом.

Важливою ознакою у визначення ролі державного виконавця у виконавчому провадженні є наявність владних повноважень. Здійснюючи характеристику правового статусу державного виконавця, потрібно звернути увагу на організаційно – правовий аспект влади. У цьому розумінні її визначають як спосіб нав'язувати свою волю іншим суб'єктам і скеровувати її поведінку і дії у напрямі, який визначений відповідно до правових норм.

Безумовно, що для визначення правового статусу державного виконавця як посадової особи необхідно проаналізувати комплекс прав і обов'язків, якими він наділений.

Основними обов'язками державних службовців, відповідно до Закону України «Про державну службу», дотримуватися [Конституції](#) та законів України, діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; дотримуватися принципів державної служби та правил етичної поведінки; поважати гідність людини, не допускати порушення прав і свобод людини та громадянина; з повагою ставитися до державних символів України; обов'язково використовувати державну мову під час виконання своїх посадових обов'язків, не допускати

дискримінацію державної мови і протидіяти можливим спробам її дискримінації; забезпечувати в межах наданих повноважень ефективно виконання завдань і функцій державних органів; сумлінно і професійно виконувати свої посадові обов'язки; виконувати рішення державних органів, накази (розпорядження), доручення керівників, надані на підставі та у межах повноважень, передбачених [Конституцією](#) та законами України; додержуватися вимог законодавства у сфері запобігання і протидії корупції; запобігати виникненню реального, потенційного конфлікту інтересів під час проходження державної служби; постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності та удосконалювати організацію службової діяльності; зберігати державну таємницю та персональні дані осіб, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, а також іншу інформацію, яка відповідно до закону не підлягає розголошенню; надавати публічну інформацію в межах, визначених законом.

Також державні службовці виконують інші обов'язки, визначені у положеннях про структурні підрозділи державних органів та посадових інструкціях, затверджених керівниками державної служби в цих органах.

Так, для виконання покладених на державного виконавця завдань йому надаються права, що визначені у ст. 18 Закону України «Про виконавче провадження»:

- 1) проводити перевірку виконання боржниками рішень, що підлягають виконанню відповідно до цього Закону;
- 2) проводити перевірку виконання юридичними особами незалежно від форми власності, фізичними особами, фізичними особами - підприємцями рішень стосовно працюючих у них боржників;
- 3) з метою захисту інтересів стягувача одержувати безоплатно від державних органів, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, посадових осіб, сторін та інших учасників виконавчого провадження необхідні для проведення виконавчих дій пояснення, довідки та іншу інформацію, в тому числі конфіденційну;
- 4) за наявності вмотивованого рішення суду про примусове проникнення до житла чи іншого володіння фізичної особи безперешкодно входити на земельні ділянки, до житлових та інших приміщень боржника - фізичної особи, особи, в якій перебуває майно боржника чи майно та кошти, належні боржникові від інших осіб, проводити в них огляд, у разі потреби примусово відкривати їх в установленому порядку із залученням працівників поліції, опечатувати такі приміщення, арештовувати, опечатувати та вилучати належне боржникові майно, яке там перебуває та на яке згідно із законом можливо звернути стягнення. Примусове проникнення на земельні ділянки, до житлових та інших приміщень у зв'язку з примусовим виконанням рішення суду про виселення боржника та вселення стягувача і рішення про усунення перешкод у користуванні приміщенням (житлом) здійснюється виключно на підставі такого рішення суду;
- 5) безперешкодно входити на земельні ділянки, до приміщень, сховищ, іншого володіння боржника - юридичної особи, проводити їх огляд, примусово відкривати та опечатувати їх;
- 6) накладати арешт на майно боржника, опечатувати, вилучати, передавати таке майно на зберігання та реалізовувати його в установленому законодавством порядку;
- 7) накладати арешт на кошти та інші цінності боржника, зокрема на кошти, які перебувають у касах, на рахунках у банках, інших фінансових установах та органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів (крім коштів на рахунках платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, коштів на рахунках із спеціальним режимом використання, спеціальних та інших рахунках, звернення стягнення на які заборонено законом), на рахунки в цінних паперах, а також опечатувати каси, приміщення і місця зберігання грошей;
- 8) здійснювати реєстрацію обтяжень майна в процесі та у зв'язку з виконавчим провадженням;

- 9) використовувати за згодою власника приміщення для тимчасового зберігання вилученого майна, а також транспортні засоби стягувача або боржника за їхньою згодою для перевезення майна;
 - 10) звертатися до суду або органу, який видав виконавчий документ, із заявою (поданням) про роз'яснення рішення, про видачу дубліката виконавчого документа у випадках, передбачених цим Законом, до суду, який видав виконавчий документ, - із заявою (поданням) про встановлення чи зміну порядку і способу виконання рішення, про відстрочку чи розстрочку виконання рішення;
 - 11) приймати рішення про відстрочку та розстрочку виконання рішення (крім судових рішень), за наявності письмової заяви стягувача;
 - 12) звертатися до суду з поданням про розшук дитини, про постановлення вмотивованого рішення про примусове проникнення до житла чи іншого володіння боржника - фізичної або іншої особи, в якій перебуває дитина, стосовно якої складено виконавчий документ про її відібрання;
 - 13) звертатися до суду з поданням про примусове проникнення до житла чи іншого володіння боржника - фізичної або іншої особи, в якій перебуває майно боржника чи майно та кошти, що належать боржникові від інших осіб;
 - 14) викликати фізичних осіб, посадових осіб з приводу виконавчих документів, що перебувають у виконавчому провадженні.
- У разі якщо боржник без поважних причин не з'явився за викликом виконавця, виконавець має право звернутися до суду щодо застосування до нього приводу;
- 15) залучати в установленому порядку понятих, працівників поліції, інших осіб, а також експертів, спеціалістів, а для проведення оцінки майна - суб'єктів оціночної діяльності - суб'єктів господарювання;
 - 16) накладати стягнення у вигляді штрафу на фізичних, юридичних та посадових осіб у випадках, передбачених законом;
 - 17) застосовувати під час примусового виконання рішень фото- і кінозйомку, відеозапис;
 - 18) вимагати від матеріально відповідальних і посадових осіб боржників - юридичних осіб або боржників - фізичних осіб надання пояснень за фактами невиконання рішень або законних вимог виконавця чи іншого порушення вимог законодавства про виконавче провадження;
 - 19) у разі ухилення боржника від виконання зобов'язань, покладених на нього рішенням, звертатися до суду за встановленням тимчасового обмеження у праві виїзду боржника - фізичної особи чи керівника боржника - юридичної особи за межі України до виконання зобов'язань за рішенням або погашення заборгованості за рішеннями про стягнення періодичних платежів;
 - 20) залучати в разі потреби до проведення чи організації виконавчих дій суб'єктів господарювання, у тому числі на платній основі, за рахунок авансового внеску стягувача;
 - 21) отримувати від банківських та інших фінансових установ інформацію про наявність рахунків та/або стан рахунків боржника, рух коштів та операції за рахунками боржника, а також інформацію про договори боржника про зберігання цінностей або надання боржнику в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа, що охороняється банком;
 - 22) здійснювати інші повноваження, передбачені цим Законом.

Виконавець зобов'язаний вживати передбачених цим Законом заходів щодо примусового виконання рішень, неупереджено, ефективно, своєчасно і в повному обсязі вчиняти виконавчі дії.

Одночасно державний виконавець перебуває під захистом закону. Забороняється втручання державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, політичних партій, громадських об'єднань, інших осіб у діяльність державного виконавця, приватного виконавця з примусового виконання рішень. Опір державному

виконавцю чи приватному виконавцю, заподіяння тілесних ушкоджень, насильство або погроза застосування насильства стосовно них, їхніх близьких родичів, а також умисне знищення чи пошкодження їхнього майна у зв'язку з примусовим виконанням рішень державним виконавцем чи приватним виконавцем тягнуть за собою відповідальність, установлену законом. Така сама відповідальність настає у разі вчинення цих правопорушень стосовно особи після її звільнення з посади державного виконавця чи припинення діяльності приватного виконавця та стосовно їхніх близьких родичів, у зв'язку з примусовим виконанням нею рішень у минулому. Забороняється проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів виконавчого провадження, крім випадків, передбачених законом.

Фінансове та матеріальне забезпечення діяльності працівників органів державної виконавчої служби та фінансування витрат на проведення і організацію виконавчих дій здійснюються за рахунок коштів державного бюджету, а також коштів виконавчого провадження, порядок формування яких встановлюється [Законом України](#) "Про виконавче провадження". Чисельність працівників органів державної виконавчої служби, порядок та норми матеріального забезпечення їхньої діяльності встановлюються Кабінетом Міністрів України. Державні виконавці, які потребують поліпшення житлових умов, забезпечуються службовим житлом у першочерговому порядку на час виконання повноважень відповідно до законодавства за кошти державного чи відповідного місцевого бюджету. За сім'єю загиблого державного виконавця зберігається право на одержання жилої площі. Працівники органів державної виконавчої служби забезпечуються безоплатним форменим одягом за [нормами](#), що визначаються Кабінетом Міністрів України.

Отже, підсумовуючи викладене вище, слід зауважити, що державний виконавець є посадовою особою, яка наділена державно – владними повноваженнями і правомочна представляти інтереси держави у сфері виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб).

Автор: відділ організації та контролю за виконанням рішень управління державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції в Одеській області, info@od.dvs.gov.ua, 65072, Одеса, пл. Бориса Дерев'янка, 1, тел.(048) 705-17-80